

Maatschappelijke waarden bij digitale innovatie: wie, wat en hoe?

Slotsymposium van het KVAB Denkersprogramma 2019 “Digitale Innovatie”

Woensdag 4 december 2019
Paleis der Academiën
Hertogsstraat 1
1000 Brussel

KVAB

Koninklijke Vlaamse Academie van België
voor Wetenschappen en Kunsten

KVAB Denkersprogramma 2019

MAATSCHAPPELIJKE WAARDEN BIJ DIGITALE INNOVATIE: WIE, WAT EN HOE?

Denkers: Jan Rabaey, Rinie van Est en Peter-Paul Verbeek

Dit symposium van de Koninklijke Vlaamse Academie is het slotevent van de Denkerscyclus over Digitale Innovatie die inzoomt op het borgen van publieke waarden in het innovatieproces. De Academie nodigde drie experten - Denkers - uit om dit thema te bestuderen vanuit complementaire invalshoeken: ethische aspecten, beleid en wetenschap. Op 4 december presenteren Jan Rabaey, Rinie van Est en Peter-Paul Verbeek hun bevindingen en treden ze in dialoog met vertegenwoordigers uit overheid, bedrijfsleven en wetenschappelijk onderzoek.

Thema's die aan bod zullen komen zijn onder meer: ethisch verantwoord ontwerp, digitalisering en onderwijs, permanente vorming en werkgelegenheid, eigenaarschap van data, slimme steden, autonome voertuigen, innovatie in de gezondheidssector... De overkoepelende uitdaging bestaat erin ethiek, privacy en maatschappelijke waarden van bij de conceptie te integreren in de volgende generatie van digitale technologische instrumenten en diensten. Dit vergt echter dieper inzicht en actie op vlak van regularisatie, standaardisatie en beleid...

Volg ons op sociale media via @_KVAB & #DigitaleInnovatie

Wifi: KVAB GUEST

Paswoord: tus7†1

09:30 Registratie en welkomstkoffie

10:00 Opening

Freddy Dumortier, vast secretaris KVAB

10:05 Toelichting bij het Denkersprogramma

Joos Vandewalle, KU Leuven, KVAB, Coördinator Denkerscyclus

10:15 Preliminaire rapporten van de Denkers (deel I)

Mensen en waarden centraal, reflecties op de situatie in België

Rinie van Est, Rathenau Instituut, Denker

Digitale geletterdheid, reflecties op de situatie in België en wereldwijd

Peter-Paul Verbeek, Universiteit Twente, Denker

11:10 Koffiepauze

11:30 Preliminaire rapporten van de Denkers (deel II)

Rol van de digitale technologie. Wat kunnen wij als technologen doen om een inclusieve digitale technologie en waardevolle digitalisatie waar te maken en wat is de interactie met overheid, de leidende bedrijven, etc.

Jan Rabaey, UC Berkeley, Buitenlands lid KVAB, Denker

12:00 Digitalisering en internet in een midlifecrisis?

Bart Preneel, COSIC, KU Leuven

12:30 Lunch

13:30 Inleiding tot de parallele break-out sessies

- Visienota Kenniscentrum Data en Maatschappij
Rob Heyman en *Pieter Ballon*, Imec-SMIT VUB
- De digitale stad
Bieke Zaman, KU Leuven
- Eigenaarschap van data, modellen voor het delen van data
- Digitalisering, jobinhoud, opleidingen en bijscholing

14:10 Break-out sessies over bovenvermelde subthema's

Iedere deelnemer kiest één van de vier parallele sessies.

15:10 Koffiepauze

15:30 Bevindingen uit de break-out sessies & debat met de Denkers

Moderator: [Jan Hautekiet](#)

16:15 Slotbedenkingen van de Denkers

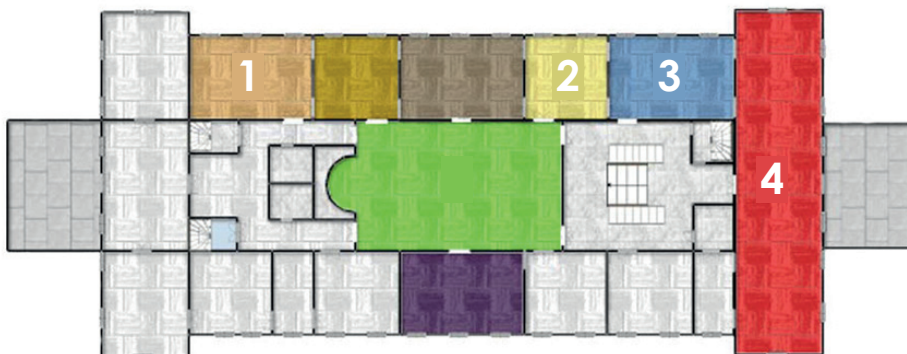
16:45 Slotwoord

[Joos Vandewalle](#), KU Leuven, KVAB, Coördinator Denkerscyclus

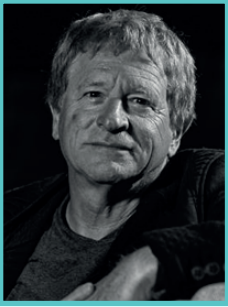
17:00 Receptie

BREAK-OUT SESSIES

- Zaal 1 Kenniscentrum Data & Maatschappij (Albert I zaal)
- Zaal 2 De Digitale stad (Lipsiuszaal)
- Zaal 3 Eigenaarschap van de data, modellen voor het delen van data (Stevinzaal)
- Zaal 4 Digitalisering, jobinhoud, opleidingen en bijscholing (Marmenzaal)

Jan Rabaey

Jan Rabaey bekleedt de Donald O. Pederson Distinguished Professorship aan de University of California at Berkeley. Hij is de stichter van het Berkeley Wireless Research Center (BWRC) en de Berkeley Ubiquitous SwarmLab, en was tot twee maal toe voorzitter van de afdeling Electrical Engineering aan Berkeley.

Prof. Rabaey heeft belangrijke bijdragen geleverd in diverse domeinen waaronder advanced wireless systems, low power integrated circuits, sensor networks, and ubiquitous computing. Zijn huidige interesse concentreert zich op de volgende generatie geïntegreerde draadloze systemen met een breed gamma aan toepassingen, alsook op onderzoek naar de interactie tussen de virtuele en de biologische wereld.

Hij ontving talrijke prijzen, zoals de IEEE Mac Van Valkenburg Award, de European Design Automation Association (EDAA) Lifetime Achievement award, en de Semiconductor Industry Association (SIA) University Researcher Award. Hij is IEEE Fellow, lid van de Koninklijke Vlaamse Academie van België, en ontving eredoctoraten van Lund (Zweden), Antwerpen en Tampere (Finland). Hij is tevens betrokken in een groot aantal start-ups.

Peter-Paul Verbeek

Peter-Paul Verbeek is universiteitshoogleraar Filosofie van Mens en Techniek en wetenschappelijk co-directeur van het DesignLab van de Universiteit Twente. Hij is tevens honorary professor aan Aalborg University, Denemarken. Zijn onderzoek richt zich op de relaties tussen mens, technologie en samenleving en richt zich op filosofische analyse, ethische reflectie, en praktijken van ontwerp en innovatie. In het Nederlands publiceerde hij onder andere *Op de Vleugels van Icarus* (2013), *De Grens van de Mens* (2011) en *De Daadkracht der Dingen* (2000); in het Engels onder andere *Moralizing Technology: Understanding and Designing the Morality of Things* (2011) and *What Things Do: Philosophical Reflections on Technology, Agency, and Design* (2005).

Verbeek is lid van de World Commission on the Ethics of Science and Technology (COMEST) van UNESCO, de Programmaraad Maatschappelijk Verantwoord Innoveren van NWO, het bestuur van het Rathenau Instituut, het Centrum voor Ethiek en Gezond-

heid (ministerie van VWS), de Raad voor Geesteswetenschappen (KNAW), de Wetenschapscommissie van het NIAS, en de Raad van Toezicht van TNO.

Van 2010 tot en met 2012 bekleedde hij de Socrates leerstoel aan de Technische Universiteit Delft; in 2006 was hij gasthoogleraar aan de Universiteit van Aarhus (Denemarken). Tussen 2011 en 2013 was hij voorzitter van De Jonge Akademie (onderdeel van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen), en tussen 2013 en 2015 president van de Society for Philosophy and Technology. Hij ontving o.m. de VENI award (2003), VIDI award (2007) en VICI Award (2014), alsook de Prof. Borghgraef prijs voor biomedische ethiek (2012) en de World Technology Award in Ethics (2016). Hij is lid van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW), Academie voor Technologie en Innovatie (ACTI) en de Koninklijke Hollandsche Maatschappij van Wetenschappen (KHMW).

Rinie van Est

Dr. ir. Rinie van Est werkt voor het Rathenau Instituut ([externe link](#)), dat in Nederland het publieke en politieke debat over maatschappelijke en ethische kwesties in verband met wetenschap en technologie stimuleert. Hij coördineert het thema Slimme Samenleving. Als natuurkundige en politicoloog is hij gespecialiseerd in de politiek van waardevolle innovatie. Hij is een wereldwijde expert op het gebied van technology assessment, governance en publieksparticipatie. Bij het Rathenau Instituut houdt hij zich al meer dan twintig jaar bezig met ontwikkelingen op het gebied van de energietransitie en digitale transitie, en met name de rol van opkomende technologieën daarbinnen, zoals robotica en AI. Als gevolg zijn duurzaamheid van de natuurlijke en menselijke omgeving – respectievelijke ecologische en menselijke duurzaamheid – kernbegrippen in zijn werk. Tevens werkt hij sinds 2000 een dag per week aan de Faculteit Industrial Engineering & Innovation Sciences ([externe link](#)) van de Technische Universiteit Eindhoven.

Enkele publicaties waaraan hij heeft meegewerkt zijn: Waardevol digitaliseren (2018), Human rights in the robot age (2017), Opwaarderen: Borgen van publieke waarden in de digitale samenleving (2017), Just ordinary robots: Automation from love to war (2016), De kracht van platformen (2014) Intieme technologie: De strijd om ons lichaam en gedrag (2014).

Organisator: Joos Vandewalle

Joos Vandewalle is Emeritus Gewoon Hoogleraar, Departement Elektrotechniek (ESAT-Stadius), KU Leuven. Hij studeerde burgerlijk ingenieur en is doctor in de ingenieurswetenschappen. Hij verricht onderzoek over wiskundige ingenieurstechnieken zoals systeemtheorie, signaalverwerking, niet-lineaire circuits, en cryptografie. Hij doceerde jarenlang vakken in deze domeinen en in het bijzonder toegepaste algebra aan alle beginnende burgerlijk ingenieursstudenten in Leuven. Sinds 2012 is hij coördinator van de ijkingstoets wiskunde voor de opleiding burgerlijk ingenieur in Vlaanderen. Dit is een niet-verplichte, niet-bindende toets bij de overgang van SO naar HO. Hij was promotor van 43 doctoraten aan de KU Leuven en is sinds de zomer van 2019 aangesteld als ambassadeur Open Science van de KU Leuven. Hij is Fellow van diverse wetenschappelijke verenigingen zoals IEEE, IET, EURASIP. Hij is lid van KVAB en Academia Europaea. Hij was Bestuurder van de Klasse van de Technische Wetenschappen en in 2017 en 2018 voorzitter van de Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten (KVAB). Hij is actief betrokken bij belangrijke activiteiten van KVAB zoals de Standpunten en Denkersprogramma's waarin maatschappelijke uitdagingen vanuit een wetenschappelijk inzicht besproken worden en beleidsadviezen gegeven worden.

Spreker

Spreker: Bart Preneel

Prof. Bart Preneel is hoogleraar aan de KU Leuven. Hij leidt de COSIC-onderzoeksgroep, die 90 leden telt. Hij was onderzoeker aan de UC in Berkeley en gastprofessor aan vijf universiteiten in Europa. Hij is auteur van meer dan 400 wetenschappelijke publicaties en is uitvinder van vijf patenten. Zijn belangrijkste onderzoeksinteresses zijn cryptografie, informatiebeveiliging en privacy. Bart Preneel heeft deelgenomen aan meer dan 40 EU-projecten. Hij was voorzitter van de IACR (International Association for Cryptologic Research) en is medeoprichter en voorzitter van de raad van bestuur van het informatiebeveiligingscluster LSEC. Hij is lid van de groep van permanente belanghebbenden van ENISA en van de Academia Europaea. Van 2012-2019 was hij lid van de Belgische Privacycommissie (subcomité nationaal register) en in 2019 werd hij lid van het kenniscentrum van de nieuwe Belgische Gegevens-

beschermingsautoriteit. Hij werd uitgenodigd als spreker op meer dan 120 conferenties in 50 landen. Hij ontving de RSA Award for Excellence in the Field of Mathematics (2014), de IFIP TC11 Kristian Beckman award (2015) en de ESORICS Outstanding Research Award (2017). In 2015 werd hij verkozen tot fellow van de IACR. Hij treedt regelmatig op als consultant voor de industrie en overheid in verband met beveiligings- en privacytechnologieën. Hij is medeoprichter en bestuurslid van de start-up nextAuth en lid van de adviesraad van Tioga Capital Partners.

Moderator:

Moderator: Jan Hautekiet

Jan Hautekiet is producer, radiomaker, muzikant en schrijver. Hij studeerde piano en kamermuziek aan de Academie van Sint-Pieters-Woluwe en taal- en letterkunde, filosofie en audiovisuele communicatie aan de KU Leuven. Daarnaast volgde hij ook een journalistenopleiding en volgde hij piano bij onder meer John Lewis, Jasper van 't Hof, Michel Herr en Charles Loos. Hautekiet startte zijn radiowerk in 1979 bij BRT 1 met het muzikale avondprogramma *Wie niet kijken wil, moet luisteren*. In 1980 werd hij producer van zowel maatschappelijke als muziekprogramma's. In 1983 startte hij mee de radiozender Studio Brussel op. In 1998 werd hij nethoofd van het station. In 2002 maakte Hautekiet de overstap naar Radio 1. Eind 2007 werd hij strategisch adviseur bij de VRT. In september 2012 startte hij bij Radio 1 het dagelijkse interactieve discussieprogramma *Hautekiet*. In 2018 nam hij afscheid van de radio.

Arents	Hans	Agentschap Informatie Vlaanderen
Baert	Stijn	Proximus
Ballon	Pieter	Kenniscentrum Data & Maatschappij
Beckers	Frank	Vlaamse Gemeenschapscommissie
Beirens	Chris	Vrije Universiteit Brussel
Bergmans	Patrick	UGent
Boel	Rene	UGent
Boelens	Nathalie	KVAB
Bonte	Luc	Ondernemers voor Ondernemers
Brantegem	Annelore	sp.a / Vlaams Parlement
Breslau	Jessie	Wageningen University
Bruyneel	David	Accenture
Bultynck	Tom	FOD BOSA
Buyse	Myriam	EC, AIACE-Belgique, GROEN
Callewaert	Carl	
Chantillon	Maxim	KU Leuven Instituut voor de Overheid
Colson	Filip	VLIR - Vlaamse Interuniversitaire Raad
Conings	An	
Coninx	Karin	UHasselt
Cosaert	Donaat	Fractie Groen VP
Coumans	Sandra	Culture le Hic
Courtois	Lode	Vlaamse overheid - Departement MOW - afd. Beleid
Daems	Benny	UHasselt
Daniels	Rita	
Danneels	Johan	
De Baerdemaeker	Wilfried	BW Antwerpen
De Bakker	Luc	
De Clercq	Lieve	
De Coster	Jori	ABB / GK
De Coster	Marc A.	KU Leuven
De Kelder	Joris	Belfius
De Ketelaere	Mieke	imec
De Man	Hugo	KU Leuven / imec
De Monie	Catherine	Raccar consultancy
De Muynck	Stefaan	Infrabel
De Siftry	Laura Lynn	KU Leuven
De Vleeschouwer	André	AKMOS
Deman	Jozef	KVAB
Deroover	Luc	
d'Haenens	Leen	KU Leuven
Dierickx	Daniel	e2mos
Dua	Inez	KVAB
Dubrulle	Luc-Georges	
Dubus	Claude	IEI EUROPA
Dumolyn	Bart	Departement EWl

Dumortier	Freddy	vast secretaris KVAB
Easton	Marleen	UGent
Eyckmans	Lynn	
Fache	André	UHasselt
Ferdinande	Hendrik	UGent
Follet	Joel	
Geerts	David	KU Leuven
Gistelincx	Paul	Fluvius
Goedhart	Jeroen	amolf
Goovaerts	Lidwina	Future Force BVBA
Gosset	Noelle	
Grignard	Patrick	
Hanssens	Johan	Vlaamse overheid - departement EWI
Hantson	Edwin	Hantson
Hautekiet	Jan	
Heyman	Rob	Kenniscentrum Data & Maatschappij
Hoomaert	Johan	KU Leuven
Jonckheere	Liliane	
Kelchtermans	Mauritz	KU Leuven
Knaepen	Wim	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
Knops	Jan	
Lagae	Liesbet	imec
Larock	Etienne	Natuurpunt
Lemeire	Frans	UHasselt
Maes	Carlos	IEJ
Malcorps	Johan	Vlaams Parlement Groen
Masschelein	Jan	KU Leuven
Meganck	Martin	KU Leuven
Melotte	Joseph	KU Leuven Alumni
Meylaerts	Myrthe	VUB
Monard	Elisabeth	KVAB
Nogarede	Justin	Foundation for European Progressive Studies (FEPS)
Nuotatore	Pietro	Vebode Consulting
Okkonen	Maria	World Human Dimensions
Peeters	Marc	AZT
Pereira Eires	Joaquim	Independent conceptualist
Preneel	Bart	COSIC, KU Leuven
Rabaey	Jan	UC Berkeley / KVAB / Denker
Reyns	Aïlien	TRIPOT
Schiettecat	Linda	
Selleslag	Christian	Thomas More
S'Jegers	Rosette	VUB
Steinmetz	Johan	Federal authority
Sterken	Mieke	Scivil
Stiers	Walter	IBM

Stoffels	Paul	
Struyf	Bieke	Antwerp Management School
Valcke	Peggy	CiTIP-KULeuven-imec
Valckenaers	Paul	UCLL & KU Leuven
Van Damme	Esther	KA Dendermonde
Van de Loock	Leo	VLAIO
Van de Mosselaer	Herman	AP Hogeschool
Van de Putte	Dieter	
Van de Velde	M. Claire	UGent
van der Linden	Hans	
Van Doninck	Herman	
Van Essen	Ulrich	European Union
van Est	Rinie	Rathenau Instituut, NL / Denker
Van Eynde	Donatus	Familiehulp vzw
Van Gheluwe	Conny	Sproke
Van Hassel	Ward	
Van Humbeeck	Peter	SERV
Van Peteghem	Rita	Centrum Nascholing Onderwijs - UA
Van Praet	Gilbert Louis	
Van Puyvelde	Luc	Lux Value Projects & Advisory Services
Van Renterghem	Patrick	@itworks
Vanderbiesen	Greet	Katholiek Onderwijs Vlaanderen
Vandewalle	Joos	KVAB / KU Leuven
Vandoren	André	
Velghe	Jan	UGent
Verbeek	Peter-Paul	Universiteit Twente, NL / Denker
Verdonck	Linda	Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij O-VI
Vereycken	Yennef	KU Leuven
Verfaillie	Ignace	
Verhelst	Karel	
Verhulst	Sabine	KVAB / UGent
Verschaeren	Simon	Vlaamse overheid, Departement EWI
Verschroeven	Evelien	
Vertente	Christine	
Wim Verbeke	Wim	Climate Innovation Bureau
Wouters	René	KU Leuven
Zaman	Bieke	KU Leuven

**Vlaamse
overheid**

